

## O AKADEMIKU JAROSLAVU BÖHMOVI

V třiadesátém roce se zúčastnil porad našich archeologů v Košicích Boris Alexandrovič Rybakov, který nás okouznil svým objevným výkladem o původu a historických počátcích staré Rusi. V Košicích se tehdy po první válce shromáždil mezinárodní výkvět pěstitelů starožitných slovanských studií a na tomto fóru rozvinul B. A. Rybakov zajímavý podnět: „Přiblížila se zase chvíle,“ řekl, „vhodná k tomu, aby byl uspořádán velký slovanský kongres. Kde – to je jasné: zlatá Praha je tradičním městem slovanských sjezdů. Máme tady mezi sebou i muže nejvyšší povolaného takový sjezd svolat a vést. Všichni víte, že je to akademik Jaroslav Böhm...“

Tak je oceňována neobyčejné postavení ředitele Archeologického ústavu ČSAV akademika Jaroslava Böhma v archeologické vědě. Nejen ovšem na slovanském úseku. Je nepochybné, že např. jeho členství v Conseil Permanent des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques – UNESCO nebo v redakci mezinárodních Inventaria Archeologica dosvědčují, že Böhmův vzhlas proniká přes mnohé hranice.

Je-li však akademik Böhm naším vědeckým diplomatem, rozhodně není diplomatickým vědcem. Jeho věda je jadrná, přesná a přísná, ideologicky vyhraněná. Formy, jimiž ji ztvárňuje, a způsob, jímž ji organizuje, rozvíjí a uplatňuje, dopomáhají jí ve světě i u nás k nevšednímu úspěchu. Pravděpodobně žádný vědní obor není tak blízký našemu lidu jako archeologie. Byl čas, kdy mohla být nazývána národní vědou.

Podívejte se jen pozorně, co se jeho přičiněním stalo z archeologického ústavu, jehož pracovníkem je Böhm od svých 22 let – od r. 1923 a ředitelem od 1939. Byl to ústav jako jiné ústavy. Po roce 1945 jsme však jednou slyšeli od



Zdeňka Nejedlého, že archeologický ústav je vedle orientálního ústavu naší nejlepší vědeckou reprezentací. Ať nám však tyto diplomatické a ředitelské úspěchy nezakrývají tvůrčího badatele! Kolik mezinárodně platných zkušeností načerpal z vlastních výzkumů, kolik předpokladů a pověr o minulosti vyvrátil (např. výzkumem Libušín)! Jak moderní výzkumné metody svěřuje mladým a jak šťastně vytyčil směrnice smělého výzkumného plánu. A co hlubokého i poutavého vědění uložil v literárních pracích, jako jsou Skythové na Podkarpatské Rusi, Základy hallstattské periody v Čechách, Rozšíření kultury únětické, Naše nejstarší města, Studie o periodisaci pravěkých dějin, K otázce o vzniku feudalismu na území ČSR nebo

Kronika objeveného věku, která má v našem písemnictví zvláštní nárok na uznání: zraněnému národnímu sebevědomí dodávala za okupace posilu nepřitelem nepostižitelnou. V roce 1924 byl Jaroslav Böhm prohlášen doktorem filosofie a v roce 1949 docentem pravěku a rané doby dějinné na Karlově universitě. V témže roce mu byla udělena státní cena. V roce 1952 se stal akademikem a náměstkem prezidenta Akademie. V této funkci mj. položil dobré základy vydávání vědecké literatury v nakladatelství Akademie. Zastával tuto vysokou akademickou funkci po celé volební období a jen pro onemocnění se k ní nevrátil.

Vrátil se zato k vědě, a to ve chvíli jejího plného rozkvětu při plnění úkolu jemu nejmilejšího, ve výzkumu slovanského osídlení ČSR a vytváření prvního státního útvaru u nás. O počátcích slovanského života u nás byl totiž z nedostatku faktů a někdy i z nedobrých vůle načrtnut obraz dosti trudný. Archeologický výzkum, zahájený zásluhou Böhmovou jako hlavní úkol, dobývá v posledních letech ze země doklady, z nichž se skládá podstatně jasnější, ba slavný obraz této doby. Je třeba ovšem zdůraznit, že to není žádná nacionální propagace!

Akademik Böhm je příliš ve světě známý vědecký pracovník a marxista, než aby připustil závěry, které by neobstály v nej přísnější vědecké kontrole. Ve Starém Městě-Velehradě, v Mikulčicích, v Želechovicích, na Slovensku i v Kouřimi a na mnoha jiných zejména moravských výzkumech shledáváme nevyvratitelné důkazy o existenci rozlehlých slovanských měst, tvrdých hradišť, pozoruhodných zděných architektur, železáren a jiných výroben, úspěšných výrobků pro praxi i luxusních, doklady podivuhodně už rozrůzněné společnosti především Velké Moravy a mn. j. Radostné jsou úspěchy této práce, k níž akademik Böhm vede zdatně už vzrostlý a vyškolený kolektiv archeologů.

Proto také Řád republiky, který byl v den Svátku práce udělen akademiku Jaroslavu Böhmovi, je zároveň významným všem, kteří tak úspěšně na společném díle pracují. KRESLIL O. ŠTEMBERA LADISLAV KHÁS

## OSUDY DOBRÉHO VOJÁKA ŠVEJKA VE SVĚTOVÉ VÁLCE

22

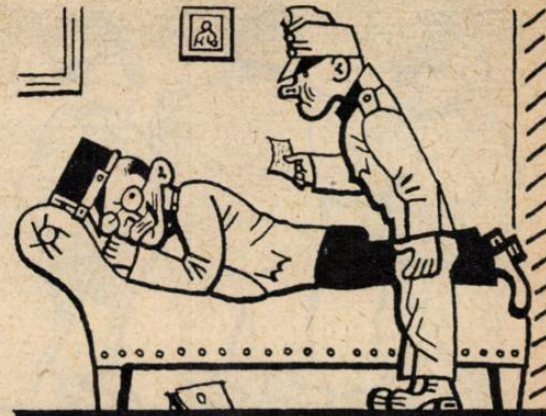
Podle Jaroslava Haška vypravuje a ilustruje Jos. Lada



1. V Sjanoku, v budově gymnasia, konala se porada důstojníků bataliónu. Chyběl jen poručík Dub, a Švejkovi bylo poručeno ho vyhledat. Švejk našel Duba v jakési pochybné kavárně úplně zpitého. Poručík Dub vytřeštil na něho oči. Napadlo mu, že mu posílají Švejka k raportu, a proto řekl: „Hned si to s tebou spravím!“ A trháje písemný rozkaz, smál se: „U nás žádný omluvky neplatí!“ – „Poslušně hlásím, pane lajtnant, je to nejvyšší rozkaz z brigády, aby se páni důstojníci voblíkli a šli na bataliónní besprechung. Bude se rozhodovat vo tom, kdy vyrazíme, a myslím, že voni taky mají do toho co mluvit.“



2. Na ulici se to poručíku Dubovi vrazilo zas do hlavy. Vykládal Švejkovi, že hned po maturitě nepozdravil třídního profesora a že má doma poštovní známku z Helgolandu. „Já vám rozumím,“ odpovídal mu Švejk. „Vy mluvíte jako klempíř Pokorný v Budějovicích. Když se ho ptali: ‚Koupal jste se už letos v Malši?‘ odpovídal: ‚Nekoupal, ale za to bude letos hodně švestek.‘ Nebo se ho zeptali: ‚Jed jste už letos hříbky?‘ a von na to odpovídal: ‚Nejed, ale tenhle nověj sultán marockej má prej bejt moc hodnej člověk.‘“ Dub se zastavil: „Marocký sultán? To je odtýká veličina, ale takhle jsem se ani v zimě nepotil.“



3. Nadporučík Lukáš dal zavolat Kunerta, sluhu poručíka Duba, který odvedl a uložil na pohovku svého poručíka. Dub vzal Kunerta za ruku a řekl, že uhodne z dlaně jméno jeho budoucí choti. „Jak se jmenujete? Kunert? Tak sem přijďte za čtvrt hodiny a já vám tady nechám lístek se jménem vaší paní manželky.“ Sotva to dořekl, dal se do chrápání, ale opět se probudil a počal čmárat do svého zápisníku. Kunert byl takové dobré hovado, že přišel skutečně za čtvrt hodiny, a když rozbil papírek, četl z těch klikyháků: „Jméno vaší budoucí manželky zní: Paní Kunertová.“



4. 11. kumpanie vystoupila o půl šesté na Turowu Volsku. Švejk táhl vzadu se štábem kumpanie a vyprávěl si s účetním šikovatelem Vaňkem o manévrech u Velkého Meziříčí. „To byla docela taková krajina jako je tady, jenomže my jsme nešli tak feldmésig, poněvadž jsme tenkrát ještě nevěděli, co jsou to rezervní konservy. Když jsme tehdy nějakou konservu fasovali, tak jsme ji hned sežrali a místo ní dávali jsme si do telete cihlu. V jedné vesnici přišla inspekce, vyházeli nám všechny cihly z telat a bylo jich tolik, že si tam z nich jeden člověk vystavěl potom rodinné domek.“



5. Šli dál. „Takhle jsme to taky jednou na manévrech v Písku zřídili,“ vykládal Švejk, ukazuje na zničené pole. „Nějaký sedlák Pícha nechtěl přijmout vod eráru osmnáct korun náhrady, soudil se a dostal za to osmnáct měsíců. Já myslím, že měl voblíknout své dcery do bílých šatů, dát jim do rukou kytky a rozestavit je na svém pozemku, aby vítaly vysokého pána, jako jsem čet vo Indii, kde se dávali poddaní nějakého panovníka vod toho slona rozšlápnout. Totiž, já myslím toho slona, kerej nes na svém hřbetě onoho panovníka,“ vykládal Švejk.



6. Vzadu u sanity vezli na dvoukolovém vozíku pod plachtami poručíka Duba. Neustálým třesením se poněkud vzpamatoval a vyhnul se z dvoukolky: „Vojáci,“ řval do silničního prachu, „váš vznešený úkol je těžký, nastaví vám obtížné pochody a štra-páce všeho druhu. Ale s plnou důvěrou hledím vstříci vaší síle vůle.“ – „Ty vole,“ zabánil si Švejk. Poručík Dub pokračoval: „Pro vás, vojáci, není žádná překážka tak mocnou, abyste jí nepřekonali! Nevedu vás k lehkému vítězství, ale věřím vaší vytrvalosti!“ Na to se poznovu svalil do vozu na bačohy...